

348

1575.
Den 2 Juny.
doen aan den
Advocaat Mr.
Paulus Buys,
ter somme
van dertien
honderd gul-
dens, uit saa-
ke van sijne
Weddens,
Reisen en Va-
catien in des
gemeene Lands
saaken.

twee en seeventig tot Baasfisse vyftien honderd vier en seeven-
tig ten agteren is, volgende seekere Obligatie by de Staaten, se-
keren tyd geleeden hem ter cause van dien verleden, als selte
der somme van dertien honderd Caroli guldens, *salvo iusto obli-*
gato, sonder dat hy tot nog toe aan de betaalinge der voor-
schreeve Obligatie ende somme heeft weten te geraaken.
Soo is 't, dat de Staaten begerende vooral den voornoemden
Mr. Paulus te doen voorsien van de betaalinge van sijn voor-
schreeve agterweesen, sonderlinge aangemerkt het lange vertrék
van dien, sijne Mr. Paulus lange patientie, ende den dienst by
hem gedaan, mitsgaders de onkosten die hy daagelijks in den ver-
deren dienst der selver Landen heeft te draagen, geordonneert
hebben, ende ordonneeren by deesen, Cornelis van Koolwyk, als
Ontfanger van de restanten van de Contributien, die de Rent-
meesters particulier by floote van haare Reekeningen daagelijks
schuldigh bevonden moogen werden, mitsgaders alle andere Rent-
meesters particulier, dat syluiden ende elk van hen uit de voor-
schreeve restanten ende gereedste Penningen van dien respectie,
den voornoemden Mr. Paulus voor allen anderen van de voor-
schreeve somme van dertien honderd ponden van veertig grooten
het pond in het geheel ofte deel, na de groote van de somme
die syluiden onder hen beruustende hebben, vernoegen ende be-
taalen, sonder de Penningen onder hen weefende, elders te ver-
strekken, tot dat hy van deselve somme betaalt sal zyn, ten waa-
re hy te vreden waare; ende mits overbrengende deese, ofte
Copie authenticq van dien, met de Recepisse van den voornoem-
den Mr. Paulus. sal den voornoemden Ontfanger ofte Ontfangers
particulier, elk in sijn regard, in uitgeeven gepasseert werden
wes syluiden, ende elk van hen, den voornoemden Mr. Pau-
lus van de voorschreeve somme volgende dien betaalen ful-
len.

Elke Stad
seekere somme
jaarlijks uit
te reiken tot
subsidie van
Studenten
haarluider
Steeden.

IS gerapporteert, dat tot avancement van de Universteit binnen
Leyden nootelijk ende oirbaarlijk soude zyn, dat by elke Stad
seekere jaarlijksche somme gestedineert ende uitgeroikt werde
tot behoef ende subsidie van eenige Studenten haarluider Stee-
den, omme die voor seekere somme in haare kosten te subven-
nieeren, daar af deselve Steeden in tyden dienst souden moogen
trekken.

*Ordonnantie ende Statuten voor de
Universteit van Leyden*

Ordonnantie
ende Statuten
voor de Uni-
versteit van
Leiden.

WILHELM, by der gratie Gods, Prince van Orange.
Alfoo onlangs van weegen den Koning van Spaigne, On-
sen Genadigsten Heere, geordonneert is, als dat binnen
de Steede van Leyden eene openbaare Schoole, Universteit ofte
Academie geërigeert ende geïnstitueert soude werden, alwaar de
Jéugt, soo van Holland, Zeeland, als van de ommeleggende Lan-
den, in alle vrye Konsten ende Scientien geleert. geoeffent ende
opgevoed soude moogen werden, na breeder vermelden der Brie-
ven van institutie ende Octroye de Magistraat der selver Steede
tot dien einde verleent, ende dat dienvolgende de institutie ofte
inauguratie der selver Universteit op den agtten February. laast-
lee-

1575
Den 2 Juny.

loeden gdaan ende gecelebreert is; ende dat volgende de voor-
schreeve Brieven van Oftroye ofte institutie, ons incumbceert, al-
sulke Ordonnantien ende Statuuten te maaken, als Wy tot vor-
deringe en regeeringe der selver Universiteit bevinden fouden te
dienen ende noodig te zyn, na dewelke den Rector, Professores,
Studenten ende andere Lidmaten der selver Universiteit hen sou-
den hebben te reguleeren.

Soo is 't, dat Wy gesien ende gevifiteeft hebbende sekerere
Ordonnantien ende Statuuten, by de Professooren, soo die op de
verectie ofte inauguratie van deselve Universiteit geweest zyn, als
andere die daar na gekoomen zyn, t'aamentlijk met de Magi-
straten der selver Steede geconcepieert, tot vorderinge der sel-
ver Universiteit dienende, ende op alles gehad het advis van de
Gedeputeerden van de Staaten van Holland ende Zeeland, geor-
donneert ende gestatueert hebben, ordonneeren ende statueeren
by deesen, de Poincten ende Articulen hier na volgende.

349

I.

DAt het Lichaam der voorschreeve Universiteit staan en
gerepresenteert sal werden by den Rector, Doctoooren
ende Professooren in deselve: daar toe gestipendiert ende
dienende, mitsgaders de Doctores ende Magistri, die in de-
selve Universiteit gegraduatee fullen zyn ende aldaar haare
Residentie fullen houden, dewelke fullen zyn van den Raad
ofte Senaat der selver Universiteit, ende sulks gelijkelijck
het Lichaam der selver representeeren; ende t'allen tyden
gehouden zyn te vergaderen, als sy van weegen den Rec-
tor geroepen ende geïnfinueert fullen werden.

I. I.

De electie ende creatie van den eersten Rector ende As-
seffeurs hebben wy behouden aan ons, ordonneerende sulks
voor dit jegenwoordige loopende jaar tot Rector
ende tot Assseffeurs

I. I. I.

Dat op den eersten February by de meeste stemmen van
den Raad ofte Senaat der voorschreeve Universiteit drie
van Duitfchen Spraake fullen werden gedonamineert, uit
dewelke Wy, ende in Onse absentie die van den Raade
van Holland, by advis van de Burgermeesters der Steede
van Leyden, een gecreert sal werden tot Rector, die
sijn dienst ende Officie ingan ende beginnen sal den
agttien February daar aan volgende; welverftande, dat in
de voorschreeve denominatie meede weesen sal die geene,
die jegenwoordelijck in deselve Staat zyn, fult dat ook de-
selve sal moogen werden gecontinueert, indien het goed
bevonden werd, ende sal den voorschreeven Rector in sijne
absentie ofte siekte een Vicarium moogen kiezen by con-
sultant van sijne Assseffeurs.

I. I. V.

Dat den Rector sal hebben vier Assseffeurs, te weten uit
welke Faculteit een, als een Theologum, een Jurisperitum,
een Medicum, ende een Philosophum ofte liberalium Ar-
tium Professorum, van dewelke alle jaaren den voorschree-
ven agttien February twee vernieuwt, ende by de meeste
stem-

1575
Den 2 Junij

(412)

stemmen van de Doctoren ende Professoren der selver Universteit, ende andere die het Lichaam van dien representeeren, als vooren gekooren sullen werden, dewelke gesaamentlijk met den Rector op alle voorvallende saaken sullen disponeeren, ende over gewigtige ende sware saaken roepen de Curatores van de Universteit.

V.

Dat den Rector de saaken in deliberatie van de Assesseurs sal leggen, de opinien colligeren, ende na het meerendeel resolveeren.

V I.

Dat by het overlyden ofte onbequaamheid van den Rector, Assesseur ofte Assesseurs, een ofte meer andere sullen werden gedenomineert ende gecreëert als booven; ende sal aangaande de onbequaamheid toefigt genoomen werden by de yornoemde Curateurs.

V I I.

Dat 'er voor het eerste weesen sullen twee Professoren in Theologia, twee in Jurisprudencia, een in Medicina, een in Logica, een in Phisica, een in Mathematica, een Professor Latinae Linguae, een Graeca, een Hebraica, dewelke, na dat het getal der Studenten in elke Faculteit vermeerderen sal, ook vermeerderen sullen moogen met der tyd.

V I I I.

Wat Autheur, Boek ofte materie elke Professor leesen ofte tracteeren sal, sal by den teegenwoordigen Rector, Assesseurs ende Curateurs geresolveert werden, waar na een iegelijk van henhuiden hem sal hebben te reguleeren.

I X.

Dat elk van de Professoren voorsien sal werden van behoorlijk salaris, sulks de Curateurs ofte Toefinders van de Universteit gesaamentlijk met de Burgermeesteren der voorschreeve Steede met henhuiden sullen kunnen accorderen, uit de Goederen daar toe by de Staaten gedefiniereert ende geaccordeert, ofte alsnog te accorderen, al volgende den staat ende autorisatie deselve Burgermeesteren ende Curateurs daar af gegeven.

X.

Dat de Professoren elke drie maanden een vierde part van haar salaris ontfangen sullen uit handen van een seker Rentmeester, insonderheid daar toe gestelt ofte te stellen.

X I.

Dat den Rector sal hebben enen Bodel, en de Professoren in het gemeen enen, die tot reedelijkheid gestipendieert sullen werden als vooren.

X I I.

Dat by den Rector, Assesseurs ende Curateurs een Secretaris van de Universteit sal werden gekooren, die Register houden sal van alle de Resolutien van den Rector, Assesseurs ende Senaat, ook van de naamen ende toenamen van de Studenten, die gemmatriculeert sullen werden,

den, annooteerende den dag van haarluider komste, en de Steede of Vlekke van daar zy zyn.

X I I I.

Dat den selven Secretaris ook het Rentmeesterschap sal bedienen, ende fulks alle de Universteits penningen, inkomsten ende gerechtigheid ontfangen, ende deselve expendeeren, ter Ordonnantie van den Rector ende Assesseurs, ende jaar-reekeninge doen den Rector ende Raad voorichreeve.

X I V.

Dat alle Studenten koomende tot de Universteit, gehouden fullen zyn terstond hen te vinden by den Rector, ende hen te laaten immatriculeeren, ende daar vooren te betaalen, ten behoeve van de Universteit, vyftien stuivers, fulks ook gehouden zyn te doen alle die hen tegenwoordelijk ende van nu voortaan voor Lidmaaten van de Universteit willen houden; dat ook alle jaaren, als een nieuwen Rector gekooren sal zyn, alle Studenten ende Lidmaaten van de Universteit haare namen binnen veertien daagen fullen laten aantekenen, daar voor betaalende een stuiver ten behoeve van den Rector ende Secretaris.

X V.

Den Rector sal sweeren aan handen van de voorschreeve Curateurs, ten byweesen van de Burgermeesteren der Steede van Leyden, deese ende alle andere Statuten ende Ordonnantien van de Universteit na haare forme ende inhouden te onderhouden ende te doen onderhouden, sonder daar teegens te doen ofte te laten geschieden in eeniger wyse; ende dat hy na alle sijn vermoogen sal beletten al het gunt hy bevinden sal tot veragteringe der saaken van de Universteit te weesen, maar ter contrarie met alle vlyt, neerstigheid ende forge vervorderen het gunt eenighints tot voordeel, eere en gemeene welvaert van deselve Universteit, mitsgaders van de Studenten ende Lidmaaten van dien, met onderhoud ende vermeerderinge van den dienst ende glorie Gods, ende van alle goede discipline, dienstlik sal moegen zyn; sonder in deesen te gebruiken eenige affectie, gunst ofte ongunst, nogte insigt te hebben op eigen baate ofte schaade, ende voorts al te doen dat een goede Rector des Universteits schuldig is ende behoort te doer.

X V I.

De Assesseurs fullen sweeren, dat sy den Rector van de Universteit, in officio weefende, fullen hebben in eere ende aansien, en voor soo veel hen sulden aangaan mag, de Ordonnantien ende Statuten der selver Universteit wel ende ter goeder trouwe onderhouden, nakoomen ende helpen voortaan, den voornoemden Rector assisteerende in alle voorvallende saaken, des by hem vermaant of geroepen zynde, met goede raad ende advis, fulks syluiden in opregte conscientie na Gods Woord, mitsgaders alle regten ende equiteit, tot vorderinge soo wel van de saaken der Universteit als tusschen eenige Parthyen, ook tot oirbaar

1575.
Den 2 Junij.

baar van de Lidmaaten ende Studenten der selver Univer-
siteit, bevinden sullen te behooren.

X V I I.

De Studenten sullen zweeren, den Rector met den Raad
ende Senaat der Universteit met alle reverentie ende eer-
biedinge te erkennen, den selven in het effectueeren ende
volbrengen der Statuten van deselve Universteit, mitsga-
ders in alle haare wettelijke geboden ende verboden te
gehoorfaamen, ende sob sylvuiden bevinden sullen, ofte tot
haare kennisse koomen sal, iet deselve, ofte het Lichaam
ende de gerechtigheid van de Universteit prejudiciabel ofte
jeegens zynde, dat sylvuiden het selve de Curateurs van de-
selve Universteit, ofte den Rector in der tyd, sullen te
kennen geeven, sonder de Universteit ofte de Officiers
van dien in eenige haare regten te defraudeeren ofte iet te
onthouden, nogte ook eenige andere leeringe aan te han-
gen ofte te volgen, dan die in deselve Universteit gepro-
fesseert ende geleert sal werden, soo lange sy in deselve
Universteit hen onthouden sullen.

X V I I I.

Dat in deese Universteit niet en sullen werden gecreëert
dan Magistri in Artibus, ende Doctores in de andere Fa-
culiteiten, ende dat de creatie by den Rector ter presen-
tie van de Professoren ende Raad geschieden sal, na voor-
gaande legitime examinatie ende presentatie, gedaan by
de Professoren van de Faculteit daar inne hy gecreëert sal
worden.

X I X.

Welferstaande, dat in de voorschreeve examinatie ende
creatie by den voornemden Rector ende Professor ook
reguard genoomen sal werden op de deugt, het leeven
ende bequaamen ouderdom van de Persoonen, omme niet
toegelaten te werden den geenen, die van eenig quaad
ende onmanierlijk leeven, ofte seer jong van jaeren moogen
zyn,

X X.

Dat een, die Doctor in Theologia, Jurisprudentia aut
Medicina gecreëert sal werden, tot behoef van den Rec-
tor, Assesseurs, ende andere van het Lichaam van de Uni-
versiteit, sal betaalen de somme van twintig guldens, ende
tot behoef van de Universteit de somme van vyftien gul-
dens, ende die Magister in Artibus sal werden gecreëert,
sal betaalen tot behoef als booven twaalf guldens, ende tot
behoef van de Universteit de somme van agt guldens,
ende sal al het selve regt onder den Rector ende andere,
booven verhaalt, by de examinatie ende creatie present ge-
weeft zynde, gelijkelijk gedeelt werden, behoudelijk dat
den Rector dubbelde portie sal gemieten, ende daar voor
hy den gecreëerden Doctor ofte Magister Brief ende Zeegel
van sijne creatie leeveren sal, voor de expeditie van de-
welke, booven het gunt voorschreeve is, betaald sal wer-
den by den gecreëerden Doctor twee guldens, by de
Magistri Artium vier en twintig stuivers, de drie deelen
van

352

van deselve expedie tot behoef van den Secretaris, ende het vierdepart voor den Bodel ofte Bodallen.

1575:
Den 2. Junij

X X I.

Den tegenwoordigen Rector, met de andere van de Universiteit, sullen concipieeren de forme van de examinatie, die men observeeren sal voor het creëren van een Doctor ofte Magister, de ceremonien die men in het creëren gebruyken sal, de forme van het Zeegel van de Universiteit, het welk den Rector in sijn bewaarnisse sal hebben, met wat Habytten ende Ornamenten, soo den Rector ende Raaden, als de geene die gecreëert sal werden, ten selven tyde gekleet ende verciert sullen moeten zyn, omme verder daer inne gestatueert, ende by Ons daar op confirmatie verleent te werden na behooren.

Nota. Voor de Theologanten Orange, voor de Juristen Root, voor de Medicynen Groen, voor de Artisten Witte.

X X I I.

Dat elk van de tegenwoordige Professoren, aangenomen zynde, voor het eerste met alfulke Ornamenten sullen geatificeert werden.

X X I I I.

Dat by de Staaten van Holland twee ofte drie gequalificeerde ende bequaame Persoonen sullen geordonneert werden tot Patroonen, Curateurs ofte Tosienders van de Universiteit, die gehouden sullen zyn te besorgen ende beoerftigen al het gunt henhuizen gesamentlijk met den Rector ende sijne Assesseurs noodig ende oirbaerlijk dunken sal, omme de Universiteit te vorderen ende doen floereeren, dewelke daaromme tot allen tyden vryen ingang hebben sullen in de Vergaderinge van den Rector ende Assesseurs, ofte die van de Universiteit voornoemt, ende meede opineeren moogen in alle voorvallende saaken, der welker Officie altyd duuren sal, ende sal by het overlyden van iemand een ander in de plaatse gestelt werden, ende sullen de voornoemde Curateurs, omme haaren last ende dienst te volkoomen, haare communicatie ende tsaamenkomst moogen houden ende maaken, daar ende alsoo hen dat goed dunken sal.

X X I V.

Dat den Rector ende Professoren, mitsgaders de Officiers van de voorschreeve Universiteit, ende voort alle de Doctores ende Magistri aldaar gecreëert, hen in deselve Universiteit ende in Studiis onthoudende ende continueerende, sonder eenige andere Neeringe ofte Handteeringe te doen, sullen voor haar Huis ende Huisgezin vry ende ontleedigt zyn van eenige Soldaaten ofte gevolge van den Hove ofte van eenige Personagien te logeeren ofte te ontfangen; Item van alle dagelysche gesette dag- ofte nagtwagten, ook van de Contribucien tot alle gestene der Steedewerken ofte Fortificacien; welke exemprie ook genieten, sullen alle vreemde Studenten voor haare Persoonen, ten waare omme den nood ofte reedenen by den Rector met die van de Universiteit voornoemt anders bewilligt ende geordonneert wierde.

353

X X V.

Dat alle Studenten, Bodallen, Secretaris ende diergelyke

1575.
Den 2 Juny.

Officieren van de Univerfiteit, foo wel in civile als crimineele faaken, het zy of fy ageeren ofte geconvenieert moogen werden, te regte fullen ftaan voor den Rector ende fijne Affeffeurs, met de Burgermeefteren ende twee Scheepenmeefteren der felfer Steede, het zy of defelve met Studenten ofte Bürgeren te doen mogten hebben, behoudelijk dat Parthyen, al eer fy in regt fullen koomen, voor den Rector ende Affeffeurs ontbooden fullen werden, die henluiden accordeeren fullen, foo verre doenlijk is; ende fullen den voornoemden Rector, Profefforen, Doctoren ende Magiftri in de eerfte infantie geconvenieert werden voor den Hove van Holland, ende fyluiden ageerende, gehouden zyn haare Parthye te roepen voor fijnen competenten Regter, des en fal van de Sententien by den voorfchreeven Rector, Affeffeurs ende Burgermeefteren ende Scheepenen gegeven, geen appellatie toegelaten werden, ende dit al by provifie, ende tot dat anders fal moogen weefen geordonneert.

X X V I.

Ende en fal den Officier van de Stad niemand, Student ofte Lidmaat van de Univerfiteit zynde, in apprehenfie moogen neemen, dan na voorgaande Refolutie van den Rector ende Burgermeefteren, alleen uitgefleid den geenen, die hy in fwaare ende enorme delicten op het feit bevinden fal.

X X V I I.

Dat den Rector, fijne Affeffeurs ende Curateurs voornoemt, met advife van de andere Lidmaten der voorfchreeve Univerfiteit, is het nood fullen vermoogen te maaken alle alfulke verdere Ordonnantien ende Statuten als tot vorderniffe ende voortgang der felfer Univerfiteit eenigfints dienen fullen, mits dat fy de approbatie der felfer aan Ons, mitsgaders aan de Staaten verfoeken fullen; behoudelijk ook, dat fy geen Statuten, eenigfints ftrekkende tot agterdeel van de Bürgeren ofte Inwoonderen der voorfchreeve Steede, ofte defelve eenigfints aangaande, maaken en fullen, dan by advis ende voorgaande communicatie met de Burgermeefteren ende Regeerders der voorfchreeve Steede van Leyden.

X X V I I I.

Des en fullen ook die van de Magiftraat geen Statuten ofte Ordonnantien maaken tot agterdeel ofte eenigfints aangaande die van de Univerfiteit, dan by gelijk advis ende communicatie van den Rector, Affeffeurs ende Curateurs voorfchreeve.

X X I X.

Den tyd van te leefen ende doceeren, item van de Ferien ende Vacantien, die by de Profefforen fullen werden geobferveert ende onderhouden, fullen by den Rector, Affeffeurs ende Curateurs geraamt ende gefteft werden, met advis van de voornoemde Burgermeefteren ende Regeerders.

X X X.

Alle Studenten, foo wel vreemde als Binnenlandfche, fullen

fullen in het koomen ende weederkeeren tot defelve Univerfiteit vry zyn van alle Tollen aangaande haare Boeken, Kleederen ende andere Meubilen, ende voorts gebruiken alle Privilegien ende Vryheeden, na beschreeven Regten hen competeerende, voor foo veel die by deefe teegenwoordige Statuten ende Ordonnantien specialijk niet en zyn gederogeert.

1575.
Den 2 Juny.

354

Alle welke voorschreeve Ordonnantien ende Statuten Wy willen binnen de voorschreeve Univerfiteit by den Rector, Affeffeurs, Profefforen, Curateurs, Studenten ende andere Lidmaten der felver Univerfiteit voor het eerste ende voor deefe tyd agtervolgt ende onderhouden te worden; ordonneerende eenen iegelijken van henluiden in fijn regard, mitfgaders de Magiftraat der Steede van Leyden, ende allen anderen, die de voorschreeve Statuten eenigfints moogen aangaan, hen hier na te reguleeren, behoudende aan Ons de vermeerderinge, verminderinge ofte veranderinge ende interpretatie der felver.

Toirkonde deefe met Onfe Hand ende Zeegel bevestigt den tweeden Juny vyftien honderd vyf en feventig.

Onderteekent,

Guilliaume de Nassau.

Salaris van de Doctoren ende Profefforen in de Univerfiteit van Leyden, te weeten het gunt genoomen werd voor een Tractement of Salaris ordinariis.

	ponden	
Voor de Doctoren in de Theologie elk 'sjaars vyf honderd ponden, komft alhier voor twee by provisie	f 1000	0 0
Voor de Doctoren in Regten als booven, komt voor twee	1000	0 0
Voor de Profefforen in de Latynfche, Griekfche ende Hebreuwfche Taalen, elk genoomen op vier honderd ponden, komt alhier	1200	0 0
Voor een Doctor in de Medicynen	400	0 0
Voor een Profefforem Mathematicum	400	0 0
Voor twee Profefforen in Philofophia, Logica, Ethica & Phifica, elks vier honderd ponden, komt 'sjaars	800	0 0
Voor de andere Officieren van de Univerfiteit, ende andere onverdagte onkosten	400	0 0
Somma	5200	0 0

Wetverftaande, dat de Burgermeefteren der Steede van Leyden, met de Curateurs van de voorschreeve Univerfiteit, buiten het voorschreeve Tractement, d'een Doctor ende Profeffor ofte de andere min ofte meer fullen moogen